

להמריכו את הלב

גליון מג • פרשת ואתחנן-נחמז תשכ"ד

מאוצר שיחותיו ומכתביו של הגאון הצדיק רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א

ניצוצי חיזוק ואמונה

כניני הפרשה

פתגמין קדישין ומרגיטין טבין שנשמעו מפ"ק הגה"צ מורינו שליט"א בשעה של קורת רוח ובשבילי דאורחא

זדים כולכם היום

מורינו שליט"א התחיל שיעורו ואמר: כתיב בתורה הקדושה (דברים ד' ד') **"ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום"**. ומרומנו בה כי החיים הוא רק הדבקות בו ית', וע"כ דייקא הדבקים בה' אלקיכם - חיים כולכם היום, כי האדם הדבוק ונכלל בהש"ת שהוא ית' חי חיים נצחיים, או גם הוא חי חיים נצחיים, וכמבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן כא, בסופו), **"חיים נצחיים הם רק להשם יתברך, כי הוא חי לנצח, ומי שנכלל בשרשו, דהיינו בו יתברך, הוא גם כן חי לנצח, כי מאחר שהוא נכלל באחד והוא אחד עם השם יתברך, הוא חי חיים נצחיים כמו השם יתברך"** ע"כ.

ומובא בחיי מוהר"ן (אות יב), שקודם שהתחיל רבינו הק' מאמר הנוכח אמר: "הלא בין חיים למיתה אין חילוק כי אם באמה אחת, שעכשיו האדם כאן ואחר כך הוא שוכן שם, והטה בידו על בית העלמין כלומר מי שהוא צדיק ואף במיתתו הוא חי, מה חילוק אצלו בין חיים למיתה, רק מקודם היה דר בכאן, ועכשיו קבע דירתו שם בקבר, והוא חי שם" ע"כ. **ולכן מי שאינו דבוק בהש"ת אינו גם בעת שהוא חי אינו נקרא חי, מחמת היותו עתיד למות**, וכמו שמצינו שמבואר בשי"ס ובשו"ע לענין כמה דינים ש'כל העומד להישרף כשרוף דמי', לענין שופר של ר"ה אם הוא מעיז של ישראל שאינה בטילה עולמית או פסול לתקוע בזה, מחמת הלכה שצריכין לאבדו, והשופר יש לו שיעור בגודל כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן, ע"כ גם עכשיו קודם שאבדו את השופר נחשבת כאין לו שיעור (רי"ה כח ע"א, או"ח סי' תקפ"ו ס"ג), וכן הוא לעוד כמה פרטי דינים.

ואף בענין זה דוקא הדבוק ונכלל בהש"ת הוא בודד חי מחמת דביקותו בחי נצח, וגם הוא יחי' לעולם, וזה ענין מה שארו"ל (ברכות יח ע"ב) **'צדיקים במיתתן נקראו חיים, ורשעים בחייהם נקראים מתים'**. (צפרא דשבתא נצבים-וילך תשע"ג לפ"ק)

נחמז נחמז נחמז

מורינו שליט"א אמר: דברנו הרבה פעמים דענין חורבן המקדש וירושלים וביאת משיח שייד לכל אחד ואחד בפרטיות, על מקדש הפרטי שלו ועל חלק משיח שבו, כמו כן כל ענין 'הנחמה' שייד לכל אחד ואחד, על גלותו וחורבנו בנשמות או ברוחניות. **והזמן גרמא לחוק עצמינו בנחמה, כי קוראים ועוסקים בנחמת ציון וירושלים, והקריאה מעורר את הזמן, וכל אחד יש לו לחיות עם עניני הזמן**. (שב"ק ואתחנן - נחמו תשע"ג לפ"ק)

'קרבני לחמי'

התפילה מזככת את האדם

החיד"א בספרו **חומת אנך** על הפסוק (משלי כו, כא) **"מִצְרָף לְכֶסֶף וְכוֹר לְזָהָב וְאִישׁ לְפִי מְהַלְלוֹ"** מבאר, שכמו בעפרות זהב ועפרות כסף מצרפים ומזככים את הזהב והכסף, כך האדם **'לפי מהללו'** ותפילתו הוא מזכך את עצמו ומברר ניצוצי הקדושה.

דאס דאווענען - דאס לייטערט דעם מענטשן! [התפילה היא המזככת את האדם].

דבך שטות דס"א

ובפרט אחרי אשר זכינו לעצות רבות כל כך האיד להתפלל, הרי רביה"ק מעלה על נס גודל מעלת התפילה אשר על ידה בונים בנין מלכות דקדושה, כל היהדות כולה ניצבת ונעמדת על מכונה על ידי התפילה, האדם עולה ומתעלה על ידה - מען ווערט נתעלה; ומה גם התיקונים הנפלאים הנעשים בכל העולמות כולם, פשוטו כמשמעו! כי אנשי כנסת הגדולה תקנו את התפילות במקום הקרבנות, במקום כל התיקונים שהיו נעשים בבית המקדש!

ומפני ששלוש תפילות שבכל יום מכוונים נגד המוחין, וחכמה הוא היפך שטות, נמצא שהתפילה היא היפך שטות, היפך שטות דס"טרא אחרא אשר רביה"ק מכנה אותו **"וְדַחַמֵּי רְשָׁעִים אֲכֹרֵי"** (משלי יב, י), כי הס"טרא אחרא מרמה את האדם כאילו הוא מרחם עליו, ועל ידי זה גורם לו להשחית את נפשו באכזריות הגדולה ביותר, **ער מאכט אים אומגליקליך!** והרי זה רוח שטות גדולה שמרמה את האדם כאילו הוא רחמנות ובאמת אינו אלא אכזריות שאין כמותה!

התפילה היא רחמים ושורש הדעת

ועל זה אומר רביה"ק שתפילה היא רחמים, היפך אכזריות, וכאשר מקבלים על עצמינו עול התפילה ומתפללים, הרי זה היפך אכזריות, וכמו שחז"ל מכנים את התפילה בשם "רחמי" כמו שאמור בכמה מקומות הלשון 'בעי רחמי'.

ושורש הרחמנות הוא דעת, כמו שכתוב (ישעיה יא, ו') **"וְגַר זָאֵב עִם כְּבֶשֶׂת וְנֹמֵר עִם גְּדִי יִרְבֵּץ וְגו' לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קְדוֹשֵׁי כִי מְלֶאֶה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה'", הרי קמן שדעת היא היפך האכזריות, כי אכן רחמים מקורו ושורשו היא בדעת.**

ותפילה היא כולה רחמים, על ידי תפילה מרחם האדם על עצמו ברוחניות, שיוכה לעבור את העולם כראוי וכנכון ולמלא תפקידו נאמנה, וכמו כן הוא מרחם על עצמו בגשמיות - על הדברים הגלויים שהוא צריך, צרכי עמך מרובים, על ידי תפילה מרחם האדם על עצמו ועל אחרים, הוא מרחם על כל העולמות, **תפילה היא רחמנות, ועל ידה עושה האדם טובה לעצמו ולכל העולם כולו!**

וזהו ממש הכוונה שאמר שרביה"ק (ליקוטי מוהר"ן קמא סימן ט' אות ב') **"ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים בתפילתם"**, כי תפילה הוא ממש מן שהוא השפע הבא מלמעלה בכוח 'אתערותא דלתתא', וזהו אכן 'קרבני לחמי', שישאל מפרנסין כביכול לאביהם שבשמים בתפילתם.

והנה אנשי כנסת הגדולה הם היו הלשכת הגזית בזמן הגלות אשר על ידם שרתה השכינה בישראל, כי אחר חורבן בית המקדש שרתה השכינה על אנשי כנסת הגדולה, והם תיקנו את סדרי התפילות והברכות והקדישים שעל ידי זה היו נעשים ממש הפעולות של בית המקדש אף בזמן הגלות! כי בכל זמן צריכים להיות הפעולות שהיו נעשים בבית המקדש.

קומה שלימה של אבי"ע

וכפי מה שהאר"י **הקדוש** למד את סדר התפילה שהוא קומה המקיף את הקומה שלימה, אצילות יצירה בריאה עשיה, בסדר מופתי ונפלא מאוד, וכפי שאר"י הקדוש דורש כל תיבה ותיבה של התפילה כמו מקרא, ומגלה איד והיכן נמצא בכל תיבה ובכל ברכה צירופי שמות הקדושים, והא ממש פלאי פלאות אין שכל דבר מתאים על מקומו, וכאשר מבואר כל זה מה שנעשה בעת התפילה **בשער הכוונות** באופן נפלא ביותר.

המשך בעמוד ב

מכתבי הגה"צ מוריני שליט"א
לאור הזמן והפרשה

ואתחנן אל ה'

רבינו הק' אמר: "גא-ט איז גרויס מען ווייסט גאר נישט" [- השי"ת גדול ואין יודעים כלום]. וענין זה אני מפרש תמיד גם לענין תפילה - שבזה צריכים לעמוד באמונה איתנה וחזקה שהקב"ה יכול להושיע למעלה מכל השכליים (אם אין יודעים כלום מאין תצמח ישועתו). כי בדרך כלל קודם הישועה שהאדם נצרך לה, נעלם ממנו אופן הישועה לגמרי ממש. וכל זה הוא כדי שבעת התפילה נמליך את השי"ת בתכלית השלמות.

כי אמנם גם אם להאדם יש איזה שכל כיצד להושיע ורוצה שהקב"ה יושיע לו בדרך זו, זה גם טוב, כי צריכים להמליך את הקב"ה על כל דבר שעושים ושרוצים לעשות, לדעת באמונה שלימה שבלי סיעתא דשמיא לא שוה שום דבר ושום עשייה כלל וכלל, ועיי' שמתפללים להצליח באיזה דבר, בזה ממליכים את השי"ת על זה הדבר, וזהו רצון הבורא ית"ש.

ואולם יש ולפעמים בא האדם לאיזה מצב כזה של מצוקה מסויימת, שאין לו שום סברא ושכל כיצד יוכל להושיע. ואז אם הוא מתפלל באמת להשי"ת שיושיענו במצוקתו, נעשה תיקון גדול מאד ע"י תפילה זו. כי עיי' שמתחזקים ומאמינים גם אז בתפילה אל השי"ת, שהשי"ת הוא למעלה מכל הטבעיים ומכל השכליים, וכי אין שום מעצור טבעי ושכלי מהשי"ת לעזור לו ולהושיעו. ולפעמים דייקא אז באה הישועה האמיתית ממקום שלא עלה בדעתו כלל, כאשר מרימים העינים אליו יתברך לבד, כשרואים ששום דבר לא יוכל להושיעו, וכל ההשתדלויות המרובות חוץ מהשי"ת הם הבלים אין בהם ממש, ואז האמונה היא ברורה, אזי דייקא אז נושעים.

טוב מאד שבעת שזוכים להתבודד קצת ולהשיח את הלב לפניו ית"ש - להתפלל אז שזוכה גם מחר "זיך ווידער זען" [- להתראות] עם השי"ת כמובא מהבעש"ט על "תפילה לעני כי יעטוף ולפני יהוה ישפך שיחו" (תהלים קב, א) "תפילה לעני כי יעטוף" - מה מתפלל העני - לפני ה' ישפוך שיחו, שיזכה להתראות תמיד לפני המלך, שממילא אז לא יחסר לו כלום.

דורש בשלום כל החבירים, וחזקם ואמצם שיתראו תמיד רק עם השי"ת ובו ישימו את כל מבטחם.

יעקב מאיר שכטער

חברך מפני שהוא צדיק כי הוא שומר הברית וכדומה, כל זה אינו גורע מאומה מאהבת יחינם, כי חינם הכוונה מצד בין אדם לחברו, אך לאהוב יהודי כי הוא חלק אלוקי ממעל אין זה שום היפך מאהבת יחינם, אדרבה זהו עיקר המצוה של אהבת ישראל, "יעדער איד איז גאר גרויס וואס מען קען זיך נישט פארשטעלן!" (גדולת כל יהודי אי אפשר לתאר!). יש כל כך הרבה נבראים שברא הבורא ב"ה, אמנם אנחנו היחידים הנקראים "בנים אתם לה אלוקיכם". בינו עצום ומופלא כזה - בנים! אנו קרובים כל כך צום גרויסן בורא עולם, אנו כמו שאנו, כמה שאנחנו פשוטים וכמה שאנחנו נראים פשוטים... ❖

שאלה: רצוני לשאול ממוריני שליט"א מה נקרא אהבת חינם - מה הפירוש יחינם?

תשובה: חינם פירושו אהבה שאין לו סיבה.

כמובן שהאהבה הוא מפני שהוא יהודי, אבל אינו מטיב עמו בגלל שהוא הטיב עמו פעם וכדומה, זה נקרא חינם, כי הוא אהבה שאינה תמורת טובה שהוא עשה עמו.

עוד זאת צריך לזכור היטב, שכשאתה אוהב את

מעשיות ועבודות מחכימות מאוצרו של
מוריני הגה"צ שליט"א מסודר על פי נושאים

פניני הסיפור

שם אתה מוצא ענותנותו (משל)

להוריד את עצמו ממדרגתו הגדולה לדרגתו של הילד, ולצמצם את עצמו כפי כח הילד.

כן הוא על דרך משל רבבות פעמים עד אין חקר לגבי הבורא ית"ש האין סוף ברוך הוא, שכל בריאת העולם ומלאו, תבל ויושבי בה, ימים ונהרות כוכבים ומזלות, כל אשר בשם נברא יכונה הכל הוא רק מגודל ענותנותו של הקב"ה, שצמצם את עצמו, וברא עולם למען היטב לבריותיו. וכמו שמוהרנ"ת כותב באיזה מקומן שענין הצמצום שהיה בתחילת הבריאה, הוא פלא הגדול שבכל הפלאים, וזה כמו שאמרנו שענין זה 'אז אזא גרויסע בורא' (שבורא גדול כ"כ) יוכל לצמצם את עצמו - זהו מנפלאותיו ית"ש. ❖

מוריני שליט"א אמר: אפשר לבאר ענין זה שגדלותו של הקב"ה זה שפלות אצלו, על דרך משל, כשהגאון המבהיל הראגעטשאווער זצ"ל היה צריך לשכנע לילד ללמוד ממנו, והראגעטשאווער זצ"ל ירצה להוכיח את עצמו שיודע ללמוד, ויתחיל להראותו שיודע פסוק חומש, וגם פירוש רש"י, משנה כאן ומשנה שם, ועוד קצת בקיאות בתורה, הילד אולי יחשוב שהראגעטשאווער זצ"ל עושה פעולות של גאון, שהלא הוא מראה עצמו כידען, אבל העומד בצד ויודע מגדלותו של הראגעטשאווער זצ"ל, ישתומם על גודל ענותנותו של הראגעטשאווער זצ"ל, שיכול

המשך מעמוד א'

השראת השכינה בתקון התפילה

הגאון רבי חיים מוולאז'ין ז"ע (ראה נפש החיים שער ב' פ"ג) אומר שרואים להדיא בעליל שאנשי כנסת הגדולה היה להם השראת השכינה מיוחדת לעשות תפילה כזו של שמונה עשרה, כי אין זה ביכולת של ילוד אשה לתקן תפילה כזו, ואין זה אלא על ידי השראת השכינה גבוה ומיוחדת!

ובנוסף לכל זה הרי האורות הנפלאים שיש בכל תפילה ותפילה, כל שחרית מנחה ומערב של כל השנה, של כל שבוע, של כל יום, כל תפילה כפי הזמן שלה, עושה תיקון כזה מה שמעולם לא היתה כמוהו, תיקון שרק אתה יכול לעשות כעת בתפילה פרטית זו! הרי זה אומר, שהאדם יכול לעמוד להתפלל תפילת מנחה או מעריב באופן של התחדשות כאילו לא התפלל מעולם! זה פעם ראשונה בשבילו שהוא הולך לבית הכנסת להתפלל! ענינים גבוהים כאלו נעשים ע"י כל תפילה; ורק ברוח הקודש אפשר לתקן כאלו תפילות!

דקה אחת לכל ברכה...

רבי אליהו חיים ראזען זכרונו לברכה היה אומר כמדומני בשם גדול אחד, שהרי אנשי כנסת הגדולה תיקנו תפילה גבוהה כזו של תפילת י"ח ברוח הקודש, ולמה אם-כן לא יאריך כל ברכה לפחות דקה אחת, ואז י"ח ברכות עולות לחשבון י"ח דקות, דקה לכל ברכה, הקדש לכל הפחות דקה אחת לכל ברכה! והלא לערך הגבוה של תפילה שיהי להקדיש לפחות דקה אחת לכל ברכה! ❖

התיישנות שייך רק בתאוות העולם הזה והבליו הנבזים
והנמאסים, משא"כ אצל חי החיים האני ראשון ואני אחרון,
שתמיד הוא ראשון ותמיד הוא אחרון. ❖

ניצוץ
אחד

ניצוץ קודש ממאמרי ומכתבי הגה"צ מוריני שליט"א

